

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen

HE 75/2023

**Yhdenvertaisuusvaltuutettu Kristina Stenman
Erityisasiantuntija Marko Leimio**

Oikeus sosiaaliturvaan perusoikeutena

- Perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaan jokaiselle, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon.
 - Perustuslakivaliokunnan aikaisempaa lausuntokäytäntöä:
 - Indeksileikkausten yhteydessä on otettava huomioon tehtyjen ratkaisujen kumuloituvat vaikutukset sekä seurattava tarkoin indeksin jäädytyksen vaikutuksia
 - Pitänyt huolestuttavana, että indeksijäädytysten vuoksi etuudensaajia ohjautuu viimesijaiseksi tarkoitetun toimeentulotuen saajiksi
- Huolestuttavaa, että oikeus sosiaaliturvaan painottuu yhä enenevässä määrin perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaiseen perustoimeentulotuen suuntaan.

Esityksen vaikutusten seuranta

- Aiemmin indeksitarkistusten jäädyttäminen on koskenut vain yhtä kalenterivuotta kerrallaan
 - Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että tehtyjen toimien vaikutuksia seurattava tarkoin
 - Eduskunnan käsittelyssä useita sosiaaliturvaan kohdistuvia leikkausesityksiä samaan aikaan
- On tarpeen harkita vaihtoehtoa, että indeksien jäädyttämistä koskevat esitykset annettaisiin vuosittain erillisinä esityksinä, jotta kumuloituvien vaikutusten arviointia ja seurantaa olisi mahdollista toteuttaa jokaisen esityksen kohdalla erikseen.

Vastaanottorahan indeksikorotusten jäädytys saattaa asettaa henkilöitä heikkoon ja haavoittuvaan asemaan – 1/2

- Vastaanottoraha on viimesijainen etuus, joka osaltaan turvaa perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaista oikeutta välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon
 - Kansainvälistä suojelua saaville henkilöille
 - Tilapäistä suojelua saaville henkilöille,
 - Ihmiskaupan uhreille, joilla ei ole kotikuntaa
- Toimeentulotukeen ei kohdistu esityksessä indeksitarkistuksen jäädyttämistä
- Olisi johdonmukaista, että vastaanottorahaan ei kohdistuisi indeksikorotusten jäädytystä

Vastaanottorahan indeksikorotusten jäädytys saattaa asettaa henkilöitä heikkoon ja haavoittuvaan asemaan – 2/2

- Hallitusohjelmassa on lisäksi kirjaus vastaanottorahan tason pienentämisestä
- Sekä indeksijäädytyksen että perustason leikkauksen yhteisvaikutus voivat kohtuuttoman lopputuloksen vastaanottorahan saajalle
- Erityisenä huolena on vastaanottorahan alhaisen tason muodostamat riskit henkilöiden joutumiselle hyväksikäytön tai ihmiskaupan uhreiksi, sekä joutumiselle uudestaan ihmiskaupan uhreiksi